

Spindelsvev av stål

av Kristian Skylstad

«Horror has a face... and you must make a friend of horror. Horror and moral terror are your friends. If they are not, then they are enemies to be feared. They are truly enemies.»

Husker jeg leste et intervju med en kjent fotojournalist som snakket om at det å konfronteres med ekstrem vold, brutalitet og overgrep ikke var den verste delen av jobben. Det grusomme var å komme hjem og forholde seg til normaliteten. Alle de kvalmende detaljene som ble tydelige når man fikk overveldende mye tid og energi til å observere dem.

Jeg satt og klippa en film i fjor vinter. Den nyttårsaften satt jeg og misbrukte hostesaft med morfin på rommet mitt på Kampen. Herlig rus. Da jeg så ut av panoramavinduet, mot parken, de enorme snøfuggene som forsvant ned i det usynlige gresset, ble verden som helhet presentert for meg i all sin skjønnhet. Detaljer jeg kan gjengi verbalt, men sjelden legger merke til ellers. Sånn blir det når man prioriterer ord framfor virkeligheten. Ble du kvalm nå?

Eva Drangsholt er kjent for sine brutale og konfronterende videoarbeider, der hun åpenbart ikke tar hensyn til betrakteren på noen som helst måte. For meg så det hele veldig billig ut, og jeg har gjort mitt ytterste for å unngå en lignende grafisk framstilling i egne arbeider. Men når jeg tenker tilbake på filminga på øya i Indonesia, blir jeg litt flau; fordi i motsetning til det jeg satt igjen med etter den magiske kvelden på Kampen alene i mørket, klarer Eva å vise baksiden av skjønnhet. Hvor melankolsk og desperat normalitet er. Og da har hun gått et steg videre fra den sensasjonsjagende kunstneren min generasjon identifiserer henne som.

Når ble forresten skjønnhet et tabu?

Jeg sitter der på rommet mitt i jula og manner meg opp til å klippe materiale fra da jeg var på en øde øy i Indonesia i tre uker, der den eneste underholdningsformen tilgjengelig var naturen, min elendige psyke, en haug med gress og et Panasonic videokamera. Du kan ane konturene av resultatet. Ikke pent. I det jeg gir opp ringer min mentor og fadder Kristian Dahl. Det virker som han vil småprate eller noe, men jeg skjønner raskt at han har en agenda, som alltid. Noe jeg setter pris på, men når han begynner å bable om at jeg må sjekke ut kunstneren Eva Drangsholt. Ja, da tenker jeg mitt. Jeg forteller ham at jeg ikke bruker min dyrebare tid på freaks med issues. Sorry, not my thing. Jeg tenkte ikke så mye på henne resten av 2007. Samtalen la seg som et tykt lag av fornektede fordommer, i magen. Filmen min ble ferdig, vist og glemt. Like greit.

Ikke før jeg kommende sommer innser at kunsten er totalt overflødig hvis den ikke berører noe grunnleggende og konfronterende på et eller annet nivå, da blir Eva aktuell. Men jeg holder henne på en armlengdes avstand. Hun som en gang het Even berører en frykt jeg ikke makter å definere; noe jeg gjenkjenner og erkjenner som frykt er egentlig kun en erstatning for tomheten i å innse at noen få går igjennom denne tilstanden på ordentlig, mens de fleste kun leker med tanken.

Eva leker med det åpenbare, på grensen til det tabloide, i sine videoer. Med en estetikk som noen ganger kan forveksles med *Norge rundt* eller TV-Norge produksjoner. Arbeidet vi forholder oss til i denne sammenhengen er en video der hun barberer kroppen med en elektrisk barbermaskin, og videoen legger virkelig ikke skjul på at menneskekroppen kun er et stykke kjøtt. Disse intime nærbildene blir forstyrret av forskjellige soft focus bilder av spindelvev under broer, ufokuserte landskap med kun fragile detaljer som sentralt elementer. Verden er utydelig mens delene som blir oversett i sin konkurranse med helheten, er det sentrale. Ambisjonen om å få et publikum til å pløye igjennom en halvtimes tape med en gal kunstners barberingsritual crossklippet med diffuse perspektiver på verden er vel ambisiøs, men samtidig burde ikke en kunstner kreve mindre av publikum. De fleste folk har en attention span på 12 sekunder, og det virker som om veldig mange billedkunstnere dessverre forholder seg til det. For mennesker som nesten aldri ser ut av vinduet blir den typen fokus Eva presenterer tidvis uutholdelig.

Og når vi snakker om frykt, minner kroppen til Eva mistenkelig om Marlon Brandos ufrivelige ufyselige tolkning av Kurtz i Coppolas *Apocalypse Now!* Coppola fikk Brandos depresjon på sølvfat, og det som en gang var en mann med brutal grasiøsitet, var redusert ned til en fysisk manifestert sorg. I filmen vi snakker om får jeg den samme feelingen. Det verste er at bildene av fragile elementer i begrensede bevegelser, i en veldig utydelig verden, framstår som det mest angstfremkallende i produksjonen, mens barberingen av den transformerte kroppen mer framstår som bevegelser mot form. Filmene peker på at en virkelighet med så mye potensiale frambringer en eksistensialistisk avmakt som resulterer i angst og depresjon. En virkelighet der de mest uskyldige detaljer kan virke truende i mangel på noe mer dramatisk å investere tiden i, ender man gjerne opp med depravert underholdning, bygging av egen kropp eller hang-ups på livets små øyeblikk. Jeg tror det er dette Eva Drangsholt peker på i denne filmen. De mest avgjørende erkjennelser i livet skjer sjeldent i dramatiske perioder, men heller i tider der det virker som alt står stille. Når verden fryser begynner kroppen å bevege seg. Barberingsritualet framstår som rytmisk, grotesk, manisk og meditativt på en og samme tid.

Man ser prosjekter som virker innenfor sin egen samtids referanserammer og er fornøyd med det, men på sikt innebærer dette nesten alltid en viss tomhet og avmakt. Det er vel derfor sjelden disse prosjektene tåler tiden. Men man ser en gang i blant prosjekter som virker utenfor alle konvensjoner, som bryter med alle former for tenkning. Som ikke forholder seg til lokale eller internasjonale tendenser og strømninger - mekanismer som er like relevante og like definerende som spindelvev under en bro.

Eva skaper sin egen verden med sitt eget blikk og dette blikket er ytterst kolorert, fokusert, åpenbart og nødvendig. Nødvendig i den grad at du må forandre ditt eget blikk for å kunne se verden med Evas øyne. Jeg tror det er der konflikten oppstår mellom Eva og betrakteren, og jeg tror det er der løsningen ligger; at hvis du har problemer med kunsten du blir eksponert for er det dine issues. Aldri kunstnerens. Selv om jeg vet at Eva Drangsholts kunst er langt utenfor min rekkevidde, i og med at den krever en form for innlevelse og tålmodighet min generasjon ikke har evne til, gir hun meg troen på at kunstneren er i stand til å skape bilder som ikke bare overgår kunsten, men som også overgår livet. Hva man synes er ikke et sentralt spørsmål i verkene hennes, og aller minst i filmen *The Other Place*. Men hva man går glipp av står helt sentralt. Og hvem vet vel hva man går glipp av? Det er et ganske viktig spørsmål å stille seg, og et av de få billedkunstnere har makt til å stille.

Evas arbeider frambringer gjerne reaksjonen: «Fuck det der as.» Det er rimelig imponerende, i en verden der det meste blir mottatt med skuldertrekk, at noen rundt bordet går *all in*. Med hele kroppen.